

Toekenningscriteria voor de aanvraag van een voedselpakket

per 1 januari 2020

Vastgesteld in de
Algemene Leden Vergadering
van Voedselbanken Nederland
d.d. 30 november 2019

1. INLEIDING/ALGEMEEN

Uitgangspunten bij de toekenning van een voedselpakket zijn:

- 🍽️ Onze hulp is noodhulp en onze pakketten zijn een aanvulling op datgene wat onze klanten zelf kunnen doen.
- 🍽️ Soms is het belangrijk, dat mensen even op adem kunnen komen voordat zij (weer) in contact worden gebracht met de professionele hulpverlening. Zij moeten niet voor hoge drempels geplaatst worden. We accepteren liever, dat er ook klanten zullen zijn die eigenlijk niet in aanmerking komen dan dat mensen die wel in aanmerking komen zich niet durven te melden.
- 🍽️ Van onze klanten wordt verwacht, dat zij op enige termijn zullen meewerken aan het vinden van een oplossing voor hun financiële probleem. We noemen dat: "Geen pakket zonder traject".

Sinds 2 jaar maken we gebruik van de Nibud minimum-voorbeeldbegrotingen, na een verzoek van de ALV om een meer objectieve onderbouwing voor de Toekenningscriteria. Ons voorstel voor 2020 is een voortzetting van dezelfde systematiek met verbeteringen op in de praktijk gebleken knelpunten. Alle voor ons relevante bedragen zijn aangepast aan de editie Nibud minimum-voorbeeld-begrotingen van 2019. Eénoudergezinnen (met name moeders) met kinderen tot 12 jaar blijven ons focuspunt bij de bepaling van de norm, omdat zij een bovengemiddeld risico lopen om in (langdurige) armoede te geraken. Wij vinden het belangrijk, dat met name voor deze groep de Toekenningscriteria optimaal zijn.

Wij handhaven daarom ons uitgangspunt om als toetsingsnorm te kiezen voor het éénoudergezin (één ouder en één kind van 8 jaar) en voor dit huishouden een percentage te nemen van de Nibud minimum-voorbeeldbegroting norm. Voor 2020 blijft het percentage 45% van het Nibud-bedrag.

We verleggen de balans wat naar de meerpersoonshuishoudens door:

- nadrukkelijker de Nibud-cijfers te volgen ten aanzien van extra uitgaven per persoon voor persoonlijke verzorging (€19 pp) en vervoer (€18 pp) en
- door de verhouding aan te passen tussen het bedrag per persoon en het bedrag per huishouden, waardoor het bedrag voor het éénpersoonshuishouden vrijwel gelijk blijft en er voor gezinnen meer ruimte ontstaat.

2. TOELICHTING OP DE BEREKENING

Als basis voor het vaststellen van de Toekenningscriteria is uitgegaan van door het Nibud berekende basisbedragen voor de onvermijdbare uitgavenposten: de minimale uitgaven van een zelfstandig huishouden op bijstandsniveau aan onvermijdbare basale zaken zoals voedsel, kleding en wonen. Ook de uitgaven aan enkele andere moeilijk te vermijden posten (bijv. enkele verzekeringen, niet-vergoede ziektekosten en persoonlijke verzorging) zijn meegeteld. Vervolgens is nagegaan welke uitgavenposten nog wel meegewogen moeten worden wanneer we spreken over noodhulp.

Door het Nibud genoemde uitgavenposten:

- 🍽️ *Vaste lasten*; huur, verzekeringen, energie, telefoon/televisie/internet. Het Nibud gaat in al die gevallen uit van normbedragen. Met uitzondering van telefoon/televisie/internet stelt de werkgroep voor om **niet** uit te gaan van de normbedragen, maar de werkelijke kosten mee te tellen.
- 🍽️ *Reserveringsuitgaven*: kleding/schoenen, inventaris, onderhoud huis/tuin en niet-vergoede ziektekosten (het eigen risico en een normbedrag voor de eigen bijdrage).
De kosten voor kleding van kinderen kunnen worden betaald met de kinderbijslag. Voor volwassenen is de aanname, dat zij bij een gemiddelde verblijftijd van een jaar nagenoeg geen uitgaven hoeven te hebben voor kleding.
Daar er sprake is van een noodsituatie vindt de werkgroep uitgaven voor inventaris en onderhoud vermijdbaar.
Bij de niet-vergoede ziektekosten zal er veelal een beroep gedaan worden op de beoordeling door de intaker.
- 🍽️ *Huishoudelijke uitgaven*; was- en schoonmaakmiddelen en persoonlijke verzorging.

Alle bedragen zijn per maand (pm) en waar nodig is aangegeven of het om een bedrag per persoon (pp) of per huishouden (ph) gaat.

De nieuwe normbedragen zijn als volgt vastgesteld:

Basisbedrag per huishouden: **€ 135,-**.

Per persoon: **€ 95,-**.

De nieuwe normbedragen per maand per gezin worden dan (voorbeelden):

🍽️ 1 persoon	was € 225, wordt € 230
🍽️ 2 volwassenen	was € 315, wordt € 325
🍽️ 1 volwassene en 1 kind	was € 315, wordt € 325
🍽️ 1 volwassene en 2 kinderen	was € 405, wordt € 420
🍽️ 2 volwassenen en 2 kinderen	was € 495, wordt € 515
🍽️ 1 volwassene en 3 kinderen	was € 495, wordt € 515

Uitgangspunt is, dat per huishouden slechts 1 pakket wordt verstrekt. Het normbedrag voor toelating conform criteria en de grootte van het voedselpakket worden met name bepaald door het aantal inwonende gezinsleden.

Zowel bij de inkomsten als bij de uitgaven geldt, dat bedragen die betrekking hebben op een kortere of langere periode worden omgerekend tot een bedrag per maand.

- 🍽️ Wekelijkse bedragen x 4,3333
- 🍽️ 4-wekelijkse bedragen x 1,0833
- 🍽️ Kwartaalbedragen / 3
- 🍽️ Jaarbedragen / 12

In de bijlage bij deze Toekenningscriteria is een toelichting opgenomen voor nadere uitleg bij verschillende inkomsten- en uitgavenposten.

3. INKOMSTEN

Definitie. Hieronder vallen alle netto inkomsten, inclusief toeslagen en (voorlopige) teruggaaf Inkomstenbelasting van aanvrager, van de partner of inwonende volwassene waarmee een gezamenlijke huishouding wordt gevoerd.

Van inwonende (volwassen) kinderen met eigen inkomen uit arbeid of uitkering mag een bijdrage aan het gezinsinkomen worden verwacht (kostgeld). Hiervoor wordt standaard een bedrag van € 200,- per maand gerekend, ongeacht of dit ook daadwerkelijk wordt betaald. Dit geldt ook voor inwonende verdienende ouder, broer, zus of meerderjarige stief- of pleegkinderen. Ook van deze personen mag een bijdrage worden verwacht. De hoogte van de bijdrage zal worden bepaald door de intaker, maar zal minimaal € 200 per persoon per maand bedragen.

De volgende inkomsten worden **niet** meegerekend:

- Inkomsten die een specifiek doel hebben, zoals langdurigheidstoelage, bijzondere bijstand en kleine inkomsten uit hobby.
- Neveninkomsten van kinderen zoals een krantenwijk of bijbaantje.
- Vakantietoelage.
- Kinderbijslag.
- Studiefinanciering inwonende kinderen.
- Persoonsgebonden budget [PGB]. Is meestal samenstel van doeluitkeringen, ook geen kosten tellen. Als er aanleiding is het PGB toch mee te tellen, dan ook de betreffende gemaakte kosten in mindering brengen.

4. UITGAVEN

Bij de uitgaven worden alleen de kosten meegenomen die betrekking hebben op de personen van wie inkomen is meegeteld. Kosten die bijvoorbeeld vanuit de kinderbijslag of persoonsgebonden budget worden voldaan dus niet meetellen.

De meest voorkomende zaken die bijna alle uitgaven afdekken, zijn:

- Huur. De werkelijke kosten.
- Rente en aflossing hypotheek. Conform de bankafschriften.
- Energie en water. Conform de bankafschriften.
- Premies
 - Zorgverzekering (basis en aanvullend).
 - Overige verzekeringen (zoals: aansprakelijkheids-, inboedel- en uitvaartverzekering).

Voor al deze premies geldt: conform de bankafschriften en de werkelijke totale kosten tot een maximum van € 181 p.m. en per volwassene. In dit maximum is rekening gehouden met een premieverhoging van € 8 voor de zorgverzekering in 2020 (Nibud-bedrag 2019 € 173). Als het maximum overschreden wordt, is het aan de intaker om dit te beoordelen. Vaak is bijsturing op korte termijn onmogelijk.

- Niet-vergoede ziektekosten: eigen risico en zelfzorgmiddelen, tot een maximum van € 38 p.m. en per volwassene. Eigen bijdrage voor o.a. geneesmiddelen ter beoordeling van de intaker.
- Telefoon, TV en Internet (werkelijke kosten met een maximum van € 55 p.m. plus €4 per extra gezinslid vanaf 12 jaar). Uitgangspunt is, dat elk huishouden beschikt over een televisie en een computer met internetverbinding. De €4 per persoon is gebaseerd op een goedkope mobiele telefoon zonder databundel. Als een databundel aantoonbaar noodzakelijk is, kan hiervoor tot €10 pp per maand extra meegenomen worden.
- Gemeentelijke belastingen (voorzover die daadwerkelijk worden betaald).
- Persoonlijke verzorging. € 31 p.m. en € 19 per extra gezinslid.
- Was- en schoonmaakmiddelen. € 6 p.m. (vastgesteld normbedrag, ph).
- Vervoer. € 28 p.m. en € 18 per extra gezinslid. Op basis van fiets en zeer beperkt reizen met openbaar vervoer.
- Belastingen Waterschap (voorzover die daadwerkelijk worden betaald).
- Aflossing van schulden (schulden aan familieleden worden in beginsel **niet** meegenomen. Wanneer de schuld schriftelijk is vastgelegd en aflossingen via bankafschriften zijn te controleren kan de aflossing worden meegenomen).
- Kosten kinderopvang mits noodzakelijk en onder aftrek van evt. toeslag terzake.
- Kosten onderwijs voorzover daadwerkelijk betaald. Hiervoor zijn vrijwel altijd voorzieningen.
- Overige uitgaven dienen altijd gespecificeerd te worden.

De volgende uitgaven worden **niet** meegerekend:

- Autokosten (of ander vervoer): alleen in bijzondere situaties wanneer de kosten ook aantoonbaar worden gemaakt. In dat geval mag € 0,19 per km. worden gerekend (voorbeelden kunnen zijn woon-werk en medische noodzaak).
- Kosten van huisdieren: deze kosten komen niet in aanmerking als uitgaven, tenzij het aantoonbaar om een hulp- of blindengeleidehond gaat.
- Premie voor spaar-, pensioen- of overlijdensrisicoverzekering met spaarelement, voorzover niet verbonden aan de eigen woning.

5. HARDHEIDSCLAUSULE

Het is onmogelijk om alle situaties te vangen in regeltjes. Indien het toepassen van de hiervoor vermelde regels tot ongewenste situaties leidt, kan de intaker van de voedselbank bij uitzondering, maar wel onderbouwd, afwijken van deze regels.

+++++

Bijlage: toelichting bij de Toekenningscriteria per 1 januari 2020

Bijlage 1

Toelichting bij de Toekenningscriteria per 1 januari 2020

1. Algemeen.

Vertrouwen versus wantrouwen.

Uit ervaring bij voedselbanken en ons project "Onder de radar" weten we, dat het aantal potentiële klanten voor de voedselbank veel hoger zou kunnen zijn dan het in werkelijkheid is. Naast onder andere schaamte en onbekendheid zou een belangrijke reden kunnen zijn, dat men opnieuw geconfronteerd wordt met bureaucratie. Het is voor mensen vaak een heel moeilijk besluit om de stap naar de voedselbank te zetten. Het is daarom van het grootste belang, dat er geen drempels worden ervaren. Waar men bij sommige hulpverlenende instanties nogal eens het gevoel krijgt met wantrouwen benaderd te worden, zou dit bij voedselbanken volstrekt niet aan de orde moeten zijn. We accepteren liever, dat er ook klanten zullen zijn die eigenlijk niet in aanmerking komen, dan dat mensen die wel in aanmerking komen zich niet durven te melden. Of nog anders gezegd: een ruimhartig toelatingsbeleid prevaleert boven een starre toepassing van de criteria. Een mogelijke invulling hiervan is de klant in eerste instantie direct te helpen en pas na een periode van 1 à 3 maanden de volledige intake te doen.

Stel de klant op de hoogte van het privacy-beleid van de voedselbank.

2. Inkomsten en uitgaven.

- **Kindgebonden budget:**

Er is meer differentiatie gekomen in het kindgebonden budget. Dit is in een aantal gevallen andere toeslagen gaan vervangen en moet dus bij de inkomsten opgeteld worden.

- **Individuele inkomenstoelage**

Deze toeslag is een jaarlijkse toeslag voor mensen met een langdurig minimum inkomen en zonder arbeidsperspectief. Deze toeslag wordt door de gemeente toegekend en moet ieder jaar opnieuw worden aangevraagd. Toeslag is per gemeente verschillend. Tijdstip van uitkering is niet bekend. Deze toeslag wordt beschouwd als een extraatje voor de meest kwetsbare groep en wordt daarom niet meegerekend als inkomen.

- **Kinderopvangtoeslag**

Klanten die niet werken en niet reïntegreren naar hun werk, komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. In het belang van het kind of de klant kan dan met een Sociaal Medische Indicatie (SMI) een tegemoetkoming worden verkregen in de kosten van de kinderopvang. In een dergelijk geval moeten zowel de inkomsten als uitgaven worden meegerekend.

- **Premie zorgverzekeringswet**

Als een kind 18 jaar wordt, moet hij/zij zelf premie betalen voor de zorgverzekering. Het kind kan echter meeverzekerd blijven op de polis van één van de ouders. Als het kind

verdiend of inkomsten heeft uit studiefinanciering, mag worden aangenomen dat het kind zelf de premie betaalt, zeker gezien de financiële situatie waarin de ouders verkeren. De premie zorgverzekering wordt daarom niet gezien als uitgave. NB: het kind boven 18 jaar heeft ook recht op zorgtoeslag.

3. Schuldhulpverlening

Ook bij schuldhulpverlening wordt bij het leefgeld gekeken naar de inkomsten en uitgaven, zoals dat bij ook bij andere klanten gebeurt.

Er zijn gevallen bekend dat bewindvoerders een bedrag reserveren om daarmee het leefgeld te kunnen verlagen, zodat de klant in aanmerking komt voor voedselhulp. Deze reserveringen (spaargeld) hebben (nog) geen bepaalde bestemming. Het is lastig het bestaan van deze reserveringen te controleren. Controle van zowel de rekening-courant van de klant, als van de “beheerrekening” bij de bewindvoerder is gewenst. In de praktijk is een reservering tot €750 voor een alleenstaande en tot €1500 voor een gezin acceptabel.

Om hier inzicht in te krijgen bij de bewindvoerder kan het Budgetplan worden opgevraagd. Bewindvoerders doen hier soms moeilijk over, maar dan kan gelden: geen inzage, geen ondersteuning door de voedselbank.

Om een goede beoordeling te kunnen maken van de verstrekking van leefgeld door een bewindvoerder dienen bij iedere controle de volgende stukken te worden overlegd door een bewindvoerder:

1. Het schuldenoverzicht;
2. De beheerrekening;
3. De leefgeldrekening en
4. Het budgetplan.

NB Kosten voor beschermingsbewindvoering worden door de gemeente vergoed (verplicht WWB, maar afhankelijk van gemeentelijke normering). Vrijwillige bewindvoering en budgetbeheer worden door de klant zelf betaald.

4. Geen pakket zonder traject.

“Geen pakket zonder traject” moet geen voorwaarde zijn voor (eerste) acceptatie door de voedselbank. De hulp van de voedselbank is tijdelijk, bedoeld om een moeilijke financiële situatie te overbruggen. Tegen die achtergrond is het niet van primair belang dat bij de aanmelding ook al meteen professionele hulp wordt gezocht. Geef waar nodig mensen even de ruimte om op adem te komen. Het advies is om bij de eerste (her-)controle (niet later dan 3 maanden na aanvang) het onderwerp van het vinden van een oplossing aan de orde te stellen. Voedselbanken hebben de zorgplicht de klant in contact te brengen met de hulpverlening.

5. De maximale periode voor het gebruik van de VB is 3 jaar.

Zoals het Voedselbankreglement aangeeft ontvangen onze klanten de voedselhulp gedurende maximaal 3 jaar. De leden bepalen zelf of zij daarna doorgaan met voedsel

geven. Klanten van de VB moeten zelf meewerken aan de oplossing van hun problemen en gebruik maken van de regelingen die hen uit de financiële problematiek kunnen helpen. Als een klant ondanks alle inzet en goede wil na 3 jaar nog aan onze toekenningscriteria voldoet, is het advies voedselhulp te blijven geven.

In deze individuele gevallen heeft **maatwerk** (verlenging van de termijn) de sterke voorkeur. Hierna volgt een aantal mogelijke situaties waarbij van de 3-jaarstermijn zou kunnen worden afgeweken:

- betalingsregelingen,
- huis dat niet verkocht kan worden,
- 10-jaarstermijn voor mensen die zonder schone lei uit het WSNP-traject zijn gekomen en nu moeten wachten tot de termijn verstreken is,
- stabilisatie van de financiële situatie die niet lukt voor een schuldhulptraject, maar wel nodig is om in een schuldhulptraject te komen,
- nieuwe schulden die in een WSNP-traject betaald moeten worden van VTLB (vrij te laten bedrag), maar die middels een betalingsregeling worden opgelost,
- er is een categorie waarbij geen sprake is van onwil om uit te stromen bij de voedselbank, maar die onmogelijk kan uitstromen. Denk daarbij aan chronisch zieken of mensen (meestal alleenstaanden) die te maken hebben met veel hoge vaste lasten voor huur, energie en ziektekostenverzekering waardoor ze onder de norm van de voedselbank blijven,
- in toenemende mate is dit ook het geval bij klanten in de AOW-leeftijd, die meestal niet in staat zijn om hun inkomenssituatie te verbeteren,
- het kan voorkomen dat gezinnen met kinderen, zolang de kinderen geen 18 jaar zijn, blijven voldoen aan de VB-norm.

6. De “Voedselbank-val”

Er is een groep mensen, dikwijls ex-klanten, die net boven onze leefgeldnorm zitten, maar voor wie het ook erg moeilijk is om rond te komen. Bekend voorbeeld: een voedselbankklant die bij hercontrole net boven de grens komt. Dan is sprake van de voedselbank-val: net bóven onze norm betekent immers beduidend minder leefgeld dan net ónder onze norm plus de waarde van ons wekelijks voedselpakket! En wat voor ex-klanten geldt, kan ook voor nieuwe klanten gelden die net boven de norm zitten.

Hoe strak hanteren we de criteria voor deze groep? De praktijk bij voedselbanken is divers. Sommige voedselbanken werken met een half pakket voor deze categorie of doen het op een andere manier.

Het idee om een vorm van staffeling van onze leefgeldcriteria in te voeren is sympathiek, maar zal bijvoorbeeld voor met name de voedselbanken met meerdere uitgiftepunten die op dezelfde dag uitdelen heel lastig te organiseren zijn.

Richtlijn om te handelen:

1. Voedselbanken die het goed kunnen organiseren: laten zij vooral proberen de effecten van de voedselbank-val te verzachten.
2. Voor voedselbanken waarvoor de organisatie moeilijk is: kijk hoe je om wilt gaan met het “grijze gebied”. Bijvoorbeeld door gezinnen met kinderen meer ruimte te geven dan een alleenstaande.

3. Als maximum voor het grijze gebied is het advies een bandbreedte van 10% voor alleenstaanden tot 20% voor gezinnen met kinderen aan te houden.
NB. Het verder ophogen van de bandbreedte brengt het risico met zich dat de noodhulp verandert in structurele hulp.

7. Hulp aan vluchtelingen en illegalen

Het uitgangspunt bij dit onderwerp is: **honger = honger** en in die situatie helpen we!

Het advies is om hiermee als volgt om te gaan:

1. Statushouders worden in afwachting van toeslagbetalingen toegelaten als klant; is vaak maar voor enkele maanden.
2. Illegalen ontvangen in principe geen voedselpakket.
Deze groep kan, met name in de grote steden, veelal gebruik maken van de bed-/bad- en broodregelingen. Verder zijn er vaak andere voorzieningen waar gebruik van kan worden gemaakt. Doorverwijzing naar het Leger des Heils en Vluchtelingenwerk Nederland ligt vaak meer voor de hand. In overleg met deze organisaties kan dan worden aangegeven in hoeverre ondersteuning door voedselbanken noodzakelijk is.
Uitzondering: als kinderen een status hebben en hun ouders niet, is overleg gewenst met de hulpverlenende instantie.

8. De hardheidsclausule

Om een goede invulling te kunnen geven aan een herbeoordeling van een aanvraag, is het wenselijk dit door iemand van de voedselbank die (eind)verantwoordelijk is voor de intake te laten doen. Uitbesteding van de intake is in veel gevallen praktisch en dikwijls ook professioneel, maar soms ongeschikt voor klanten die overigens geen contact met instanties hoeven/wensen te hebben. Het verdient aanbeveling voor hen een mogelijkheid tot intake bij de voedselbank zelf te bieden.
